

КЛУБ "ИКОНОМИКА 2000"

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ - пътна карта към устойчиви икономики

Януари 2022 г.
гр. София

Този документ е изготвен в рамките на проект „Кръгова икономика за устойчиво бъдеще – гражданското общество в България за Европейския зелен пакт“, изпълняван от Клуб „Икономика 2000“ с финансиране от Програма LIFE на Европейския съюз. Информацията в този документ отразява само вижданията на авторите. Изпълнителна агенция по климата, инфраструктурата и околната среда на ЕС не носи отговорност за използването на информацията в документа.

Съдържание

1. Въведение	3
2. Развитие на зелените политики	4
3. Европейски зелен пакет – философия и цели	7
4. Тематични области на интервенция.....	9
5. Законодателен пакет „Подготвени за цел 55“	15
6. Финансиране.....	19
7. Кръговата икономика – икономика на безкрайните възможности	21
8. Заключение	30

1. Въведение

Европейският зелен пакт, анонсиран през декември 2019 г., представлява планът на ЕС за устойчив зелен преход, което включва превръщането на ЕС в климатично неутрален до 2050 г. посредством рационализиране на усилията в различни политически сфери и в частност – трансформиране на линейния индустриален модел в ЕС чрез нова промишлена политика, основана на кръговата икономика и насочена към удължаване на жизнения цикъл на продуктите. Преходът към кръгова икономика ще намали екологичното замърсяване, ще облекчи проблемите с набавянето на суровини, ще засили иновациите и конкурентоспособността. Всички действия обаче изискват значителна промяна в индустриалните и социалните практики и в поведението на отделните индивиди, общности, публични и частни организации, като тези промени трябва да създават усещане за климатична справедливост в контекста на колективните ползи и споделените разходи.

На база дългогодишния си опит в сферата на околната среда, Клуб „Икономика 2000“ разработи проект **„Кръгова икономика за устойчиво бъдеще – гражданското общество в България за Европейския зелен пакт“**, който беше одобрен в края на 2021 г. за финансиране по програма LIFE на ЕС.

Сред основните цели на проекта е да повиши познанието и опита на заинтересованите страни по кръговата икономика и тяхната мотивация и участие в обществения диалог по основни стратегически документи и теми на национално ниво. Предвижда се целите на проекта да бъдат постигнати чрез представяне на информация, споделяне на добри практики, средства и поведенчески модели, консултации, семинари, информационни кампании, както и осигуряване на устойчивост чрез иновативни подходи.

Сред основните задачи, които проектът си поставя, е *консултиране с партньорите и със заинтересовани страни* на различни стратегически и нормативни документи в областта на кръговата икономика, сред които и проекта на Стратегия и план за действие за преход на Република България към кръгова икономика 2021-2027 г.

Наред с дейности за повишаване на осведомеността, по проекта ще бъде разработена и интерактивна уеб платформа, която ще свързва потребители и бизнеси, като ще позволява предлагане и търсене на продукти от кръговата икономика, свързвайки продукти, събития и потребители в геореферирана карта.

Друга съществена част от проекта е създаването и функционирането на Инициатива за кръгова икономика *Звезден алианс за кръгова икономика*, състояща се от представители на бизнес асоциации и камари, предприятия, организации, общини и др., които желаят доброволно да прилагат принципите на кръговата икономика – силна икономика, опазване на природата, чиста околна среда, ефективно използване на ресурсите, опазване на климата, нулеви отпадъци и други.

За да укрепи капацитета и участието на бизнеса в процеса на преход към кръгова икономика, ще бъдат проведени *специализирани семинари и обучения* посветени на основните принципи на кръговата икономика, най-добрите практики и поведенчески модели във връзка с кръговата икономика на ниво ЕС, възможни източници за привличане на средства, усъвършенстване познанията и укрепване на капацитета за подготовка на успешни проекти.

Настоящият документ представя Резюме на Европейския зелен пакт и кръговата икономика и представлява първият основополагащ документ, разработен по проекта, който предоставя основни познания по темата на заинтересованите страни, давайки възможност за последващо надграждане, развитие и прилагане на добри практики и модели за преход към кръгова икономика.

За изготвяне на Резюмето са използвани документи, информация и данни, публикувани на официалните страници на ЕС <https://ec.europa.eu/> и <https://eur-lex.europa.eu/>.

2. Развитие на зелените политики

Планетата Земя е само една, но към 2050 г. светът ще консумира толкова много ресурси, все едно планетите са три¹. Очаква се през следващите 40 години потреблението в световен план на материали като биомаса, изкопаеми горива, метали и минерали да се удвои², като до 2050 г. количеството на отпадъците, генерирани всяка година, да се увеличи респективно със 70 %³.

Политиките, свързани с опазването на околната среда в Европа, се разпространяват широко през 70-те години на ХХ век. През 1970 г. правителството на Великобритания издава „Бяла книга” по опазване на околната среда и създава Департамент по околната среда, през 1971 г. Франция създава Министерство по опазване на природата и околната среда, а Швеция и други държави - учреждения по проблемите на околната среда и климата. Същата година е основана междуправителствената програма на ЮНЕСКО „Човекът и биосферата”, а през 1972 г. Римският клуб издава известния си доклад „Пределите на ръста”, като Стокхолмската конференция по околната среда през 1972 г. „Само една Земя” потвърждава един неизменен правов принцип – правото на човечеството върху благоприятна околна среда. През 1980 г. Генералната асамблея на ООН приема резолюцията „За историческа отговорност на държавите за опазване на природата на Земята за сегашните и бъдещите поколения”, като документът призовава всички държави и народи да предприемат конкретни действия за опазване на околната среда. Докладът „Нашето общо бъдеще“ на Комисията Брундтланд (Световната комисия по околна среда и развитие към ООН) през 1987 г. за първи път въвежда термина „устойчиво развитие“. Докладът бележи началото на целенасочените действия на ООН за формиране на дългосрочна стратегия за опазване на околната среда, постигане на устойчиво развитие до 2000 г. и след нея. Важен документ в борбата с климатичните промени, приет през 1997 г., е Протоколът от Киото на Конвенцията на ООН по околна среда, който е първият правно обвързващ глобален инструмент, ангажиращ развитите държави с конкретно количествено намаляване на техните емисии на парникови газове. Протоколът задължава индустриализираните държави да намалят емисиите си на парникови газове с около 5% спрямо нивата от 1990 г. през т.нар. първи период на задължения от 2008 до 2012 г.

Поредица от срещи по въпросите на околната среда през годините водят до ключова международна среща по проблемите на околната среда, климата и устойчивото развитие в Париж през декември 2015 г., като участие взимат 196 страни. От тях 96 страни ратифицират Споразумението от Париж, което цели полагането на максимум

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

² ОИСП (2018 г.), *Global Material Resources Outlook to 2060*.

³ Световна банка (2018 г.), *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*.

усилия за намаляване изхвърлянето на парникови газове, задържането на нарастване на средната температура на планетата значително под 2°C спрямо прединдустриалните нива, като се продължат усилията увеличението ѝ да не надвишава 1,5°C.

Същевременно, неделима част от екологичния дебат, още през 90-те години на миналия век, обхваща темата за енергията и източниците на енергия. Докато повечето национални пазари за електроенергия и природен газ са все още монополизирани, Европейският съюз и държавите членки постепенно отварят тези пазари за конкуренция. Първите директиви за либерализация (първи енергиен пакет) са приети през 1996 г. (електроенергия) и 1998 г. (природен газ), вторият енергиен пакет е приет през 2003 г. (в сила след 2007 г.). С приемането на втория пакет промишлените потребители и домакинствата вече имат възможност да избират своите доставчици на природен газ и електроенергия от по-широк кръг конкуренти. През 2007 г. ЕС одобрява първата стратегия за енергийната политика на общността, която бележи началото на целенасочените усилия на Съюза в областта на устойчивото използване на енергията с пряко отражение върху инициативите за климата. С първия План за действие за енергията са заложили и първите дългосрочни цели на ЕС до 2020 г., по-известни като „20-20-20“ (Стратегия „Енергетика 2020. Стратегия за конкурентна, устойчива и сигурна енергия“), които се фокусират върху:

- намаление на парниковите емисии с **20%**
- увеличението на дела на възобновяемата енергия с **20%**
- подобрението на енергийната ефективност с **20%**

В резултат на това през 2009 г. е приет трети законодателен пакет (трети енергиен пакет), който подпомага по-нататъшно либерализиране на вътрешния пазар на електроенергия и природен газ и който представлява крайъгълен камък за осъществяването на вътрешния енергиен пазар. Към 2020 г. ЕС успява да постигне заложените цели.

През 2011 г. в „Енергийна пътна карта до 2050 г.“, е заложила амбицията за намаляването на емисиите на парникови газове с 80-95% до 2050 г. Тази пътна карта на ЕС дава и насока за бъдещите инвестиционни намерения в енергийната инфраструктура и дава уверение за продължението на устойчивите политики на Общността и след 2020 г. През ноември 2016 г. ЕК представя своя пакет от предложения, наречен „Чиста енергия за всички европейци“ (четвърти енергиен пакет), с 8 законодателни акта, подпомагащи оформянето на енергийния съюз и за изпълнението на ангажиментите на ЕС по Парижкото споразумение. Пакетът премахва и последните преградители пред либерализацията на пазара и привличането на инвестиции в сектора, а потребителите и избор им се поставят на първо място. През май 2019 г. е приета нова регулаторна рамка с инструменти и мерки, които улесняват преходът към чиста енергия и изпълнението на целите на споразумението от Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP 21) в Париж.

Определени са следните обвързващи цели за климата и енергетиката за страните членки на ЕС до 2030 г.:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) с най-малко 40% в сравнение с 1990 г.;
- Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 32,5%;

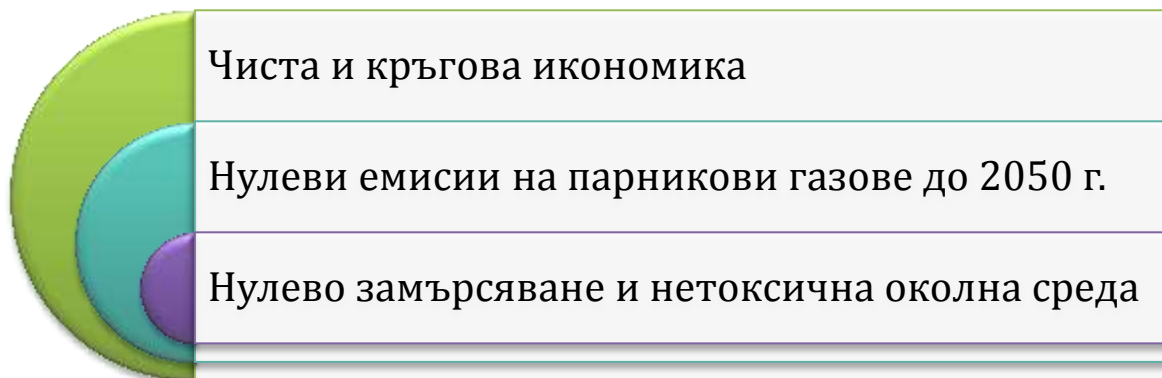
- Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 32% от брутно крайно потребление на енергия в ЕС;
- Осигуряване на минимум 15% ниво на междусистемна електроенергийна свързаност между държавите членки.

Анализите на ниво ЕС същевременно показват като дългосрочната тенденция, че от 1990 г. до 2019 г. в ЕС нараства зависимостта от вносни горива. Докато през 1990 г. всички потребени вносни горива са 50,1%, то през 2019 г. тази стойност е вече 60,7% (в това число 97% от всички петролни продукти, 89% от природния газ и 44% от твърдите горива съгласно Евростат). В допълнение, търсенето на суровини и енергийни ресурси расте, но много от тях са ограничени по количество. Често те не достигат в рамките на ЕС и европейските страни стават зависими от внос от други държави. Анализите показват, че от 1970 г. до 2017 г. годишният добив на суровини в световен мащаб се е утроил и продължава да нараства и едва 12% от суровините, използвани от промишлеността на ЕС, произхождат от рециклиране. Предотвратяването на генерирането на отпадъци, екопроектирането, повторната употреба и други подобни мерки могат да доведат до нетни икономии за предприятията в ЕС в размер на 600 милиарда евро или 8 % от годишния им оборот, като в същото време намалят общите годишни емисии на парникови газове с от 2 до 4 %. На производството и използването на енергия се дължат повече от 75 % от емисиите на парникови газове в ЕС. Затова декарбонизацията на енергийната система на ЕС е от решаващо значение за постигането на целите в областта на климата за 2030 г. и за дългосрочната стратегия на ЕС за постигане на въглеродна неутралност до 2050 г.

Картината по-горе се допълва и от факта, че транспортът генерира около 5 % от БВП на ЕС и осигурява заетост на над 10 милиона души в Европа. Транспортната система е от решаващо значение за европейските предприятия и световните вериги на доставки. В същото време транспортът има своята обществена цена: емисии на парникови газове и замърсители, шум, пътнотранспортни произшествия и задръствания. Днес емисиите от транспорта представляват около 25 % от общите емисии на парникови газове в ЕС, като тези емисии са се увеличили през последните години, а целта за неутрален по отношение на климата континент до 2050 г. изисква амбициозни промени в транспорта. и конкретни стъпки за намаляване с 90 % на свързаните с транспорта емисии на парникови газове до 2050 г.

Изменението на климата през последните десетилетия и влошаването на състоянието на околната среда, въпреки полаганите усилия и редица постижения в световен мащаб, наложиха необходимостта от предприемане на нов подход за преодоляването на тези предизвикателства.

3. Европейски зелен пакт – философия и цели

В резултат от дългогодишните усилия на ЕС в посока изграждането на по-зелена, по-справедлива и по-приобщаваща социално-икономическа система, която да има минимален отпечатък върху околната среда и респективно да ограничи негативните последици върху климата, отговорът на ЕС за преодоляване на изброените предизвикателства, „Европейски зелен пакт“ е анонсиран през декември 2019 (широко известен като Европейска зелена сделка). По своята същност Пактът представлява планът на ЕС за устойчив зелен преход, което включва превръщането на ЕС в климатично неутрален до 2050 г. посредством рационализиране на усилията в различни политически сфери. Зелената сделка е най-амбициозната досега стратегия на ЕС за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси.

Пактът също има за цел и опазването, съхранението и увеличаването на природния капитал на ЕС, както и защитата на здравето и благосъстоянието на гражданите от свързани с околната среда рискове и въздействия. Същевременно този преход трябва да бъде справедлив и приобщаващ. Той трябва да поставя хората на първо място и да обръща внимание на регионите, предприятията и работниците, които ще се изправят пред най-големите предизвикателства. Тъй като преходът ще доведе до съществена промяна, активното участие и доверието на обществеността в него са от първостепенно значение, за да бъдат политиките работещи и приети. Необходим е нов пакт за обединяването на гражданите в цялото им многообразие, като националните, регионалните, местните органи, гражданското общество и промишлеността работят в тясно сътрудничество с институциите и консултативните органи на ЕС. Допълнителни усилия са необходими и в посока преговори с международни партньори за подобряването на екологичните стандарти на глобално равнище. Това се налага, тъй като тук се крие известен риск ЕС да остане в изолация поради високите си екологични цели, които респективно ще окажат влияние върху повишаването на цените на продукти и енергията, произведени съгласно новите условия и екологични изисквания.

ЕС разполага с колективната способност за трансформация на икономиката и обществото си, така че да поеме по пътя на устойчивото развитие. Той може да се опре на силните си страни като световен лидер по отношение на мерките в областта на климата и околната среда, защитата на потребителите и правата на работниците.

Европейска зелена сделка може да се разглежда като пътна карта за постигане на устойчивост на икономиката в рамките на ЕС, която, за да гарантира прехода, си поставя следните основни цели:

- Намаляване на емисиите на парникови газове с 55% до 2030 г.;
- Нулеви нетни емисии до 2050 г.;
- Икономическият растеж да не зависи от използването на природни ресурси;
- Никой човек или регион да не остане изоставен и пренебрегнат от настъпващите промени.

Тези намерения изискват мащабни действия във всички икономически сектори: инвестиции в нови екологосъобразни технологии, иновации в индустрията, по-чист и евтин транспорт, декарбонизация на енергийния сектор, реновиране на сградния фонд, земеделска политика, устойчиво финансиране и др, които са силно взаимообвързани. Постигането на целите на ЕС в областта на климата и околната среда изисква и нова промишлена политика, основана на кръговата икономика, като последната е модел, насочен към удължаване на жизнения цикъл на продуктите. Всички действия обаче изискват значителна промяна в индустриалните и социалните практики и в поведението на отделните индивиди, общности, публични и частни организации. Тези промени трябва да създават усещане за екологично гражданство и климатична справедливост в контекста на колективните ползи и споделените разходи по Зелената сделка. Преходът към кръгова икономика ще намали екологичното замърсяване, ще облекчи проблемите с набавянето на суровини, ще засили иновациите и конкурентоспособността.

Постигането на допълнително намаляване на емисиите представлява предизвикателство. То ще изисква мащабни публични инвестиции и повече усилия за насочване на частния капитал към действия в областта на климата и околната среда, като същевременно се избягва „заcikлянето“ в неустойчиви практики. ЕС трябва да бъде начело на координирането на международните усилия за изграждане на стройна финансова система, която подкрепя устойчивото развитие. Тези първоначални инвестиции са също така възможност Европа да поеме неотклонно по нов път на устойчив и приобщаващ растеж. Европейският зелен пакт ще ускори и подкрепи прехода, необходим във всички сектори.

Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на настоящата Европейска комисия за изпълнение на Програмата до 2030 г. на Организацията на обединените нации и на целите за устойчиво развитие, както и на другите приоритети, обявени в политическите насоки на председателя Фон дер Лайен. Като част от Зеления пакт, Комисията ще пренасочи процеса на макроикономическа координация в рамките на европейския семестър, така че да се интегрират целите за устойчиво развитие на ООН, като устойчивостта и благосъстоянието на гражданите бъдат поставени в центъра на икономическата политика, а споменатите цели залегнат в основата на разработването на политиките и действията на Съюза.

След настъпването на глобалната пандемия Европейската зелена сделка се разглежда и като основна политическа рамка и двигател за устойчив икономически растеж и стабилизация след последвалата финансова и обществена криза.

4. Тематични области на интервенция

Европейската зелена сделка очертава нуждата от холистичен подход, в който всички дейности и политики на ЕС допринасят към целите на сделката. В рамките на Зелената сделка се предвижда всички политики, имащи отношение към и засягащи целта за климатична неутралност, да бъдат ревизирани в съответствие с климатичната амбиция.

За осъществяване на прехода, Европейската зелена сделка предлага работа за дълбока трансформация в **осем направления**.

КЛИМАТ

→ Неутрална по отношение на климата Европа

През юли 2021 г. влезе в сила **Европейският закон за климата**⁴. С него се постави цел за постигане на климатична неутралност до 2050 г. и междинна цел за намаляване на нетните емисии на ЕС за 2030 г. с поне **55%** в сравнение с 1990 г. За постигането на тези цели ЕК изготви предложение за законодателна рамка и предостави за дискусия работен пакет от предложения, по-известен като „Подготвени за цел 55“ (Fit for 55). С този пакет ЕК предлага ревизиране и осъвременяване на законодателството, относимо към климата и енергията, така че да съответства на договорената обща цел за 2030 г. Предложеното законодателство цели да осигури принос от всички сектори на икономиката и обществото към постигане на целите, както и създава рамката за оценка на постигнатото.

През 2021 г. ЕК подготви и одобри и **Стратегия за адаптация към изменението на климата**, която очертава начините, по които ЕС да се адаптира към неизбежните въздействия на променящия се климат и да стане климатично устойчива до 2050 г. Стратегията има като основни цели да направи адаптирането по-умно, по-бързо и по-

⁴ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1119 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 юни 2021 година за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата)

систематично и да инициира международни действия по адаптация към климатичните промени:

- По-умна адаптация – действията трябва да бъдат подкрепени с огромно количество данни и средства за оценка на риска, които да са достъпни за всички – от семействата, които си строят домове, през бизнеси в крайбрежни региони и земеделски производители, които планират посевите си. За да постигне тази цел, стратегията предлага да се събират повече и по-добри данни и фокусът на знанието да се постави върху адаптацията чрез европейска платформа Climate-ADAPT
- По-бърза адаптация – ефектите от промените вече се чувстват и затова трябва да се адаптираме по-бързо и с повече разбиране. Стратегията се фокусира върху разработването на решени за адаптация за намаляване на климатичния риск, увеличаване на защитата на климата и опазване на наличната прясна вода.
- По-системна адаптация – тъй като климатичните промени засягат всички икономически сектори и нива на обществото, то и действията трябва да бъдат системни. Комисията ще продължи да разработва климатични стратегии и планове с три основни приоритета: интегриране на адаптацията в макро-фискалната политика, основани на природата решения за адаптация и локални действия за адаптация.

ЕНЕРГЕТИКА

→ Преход към чиста, достъпна и сигурна енергия

Европейският зелен пакт е съсредоточен върху **3 основни принципа** за прехода към чиста енергия, което ще спомогне за намаляване на емисиите на парникови газове и за подобряване на качеството на живот на европейските граждани:

1. Гарантиране на сигурно енергийно снабдяване на ЕС на достъпни цени
2. Изграждане на напълно интегриран, взаимосвързан и цифровизиран енергиен пазар на ЕС
3. Даване на приоритет на енергийната ефективност, подобряване на енергийните характеристики на нашите сгради и развитие на енергиен сектор, основан до голяма степен на енергия от възобновяеми източници

Основните цели на Комисията с оглед на постигането на това са фокусирани върху:

- изграждане на взаимосвързани енергийни системи и по-добре интегрирани мрежи с цел подкрепа за възобновяемите енергийни източници
- насърчаване на развитието на иновативни технологии и модерна инфраструктура
- подобряване на енергийната ефективност и екопроектирането на продуктите
- декарбонизация на газовия сектор и насърчаване на интелигентна интеграция между секторите
- даване на повече права на потребителите и подпомагане на държавите членки да се справят с енергийната бедност
- популяризиране на енергийните стандарти и технологии на ЕС в световен мащаб

- разгръщане на пълния потенциал за производство в Европа на вятърна енергия от разположени в морето инсталации

За хармонизиране на действията в сектор чиста енергия ЕК разработва и поредица от стратегически документи, в т.ч. Стратегия за сигурна, конкурентна и устойчива енергия, Стратегия за интегриране на енергийните системи, Стратегия за използване на водорода, Стратегия за крайбрежна възобновяема енергия, Реновационна вълна за сгради, Стратегия за намаляване емисиите на метан и др.

Иновациите в нисковъглеродни и чисти технологии за енергия, модерна енергийна инфраструктура, свързани пазари и региони, са критично важни за изпълнение на енергийната стратегия на най-ниска за потребителя цена.

ВЪЛНА НА САНИРАНЕ

→ Подобряване на енергийните характеристики на сградите

Сградите са един от най-големите енергийни консуматори в Европа с отговорност за повече от една трета от емисиите на парникови газове. **Стратегията за вълна на саниране** (Renovation Wave), цели увеличаване интензитета на усилията за реновиране в ЕС, за да подсури приноса на сградния фонд към целта за климатична неутралност до 2050 г. и да предостави честен и справедлив зелен преход. Комисията има за цел най-малко да удвои процента на саниране през следващите десет години, така че чрез него да се постигне по-висока енергийна и ресурсна ефективност и да се подобри качеството на живот.

ЗЕМЕДЕЛИЕ

→ Здравословна продоволствена система за хората и планетата

Стратегията „От фермата до трапезата“ цели да подпомогне постигането на климатичната неутралност посредством преход към по-устойчив модел на хранителните вериги в ЕС. В допълнение към подсиуряването и сигурността на храните, основните цели на стратегията са: подсиуряване на достатъчна, достъпна и питателна храна в пределите на планетата; подсиуряване на устойчиво производство на храни и намаляване използването на пестициди; промотиране на устойчиви диети; намаляване загубата на храна и др. Стратегията предвижда създаването на европейска устойчива хранителна верига от производството до консумацията

Европейската селскостопанска и продоволствена система, подкрепяна от общата селскостопанска политика, вече е световен стандарт по отношение на безопасността, сигурността на доставките, хранителното съдържание и качеството. Сега тя трябва да се превърне и в световен стандарт за устойчивост. Преминаването към устойчива продоволствена система може да донесе екологични, здравни и социални ползи, както и да осигури по-справедливи икономически ползи.

Целите на ЕС са:

- гарантиране на продоволствена сигурност в условията на изменение на климата и загуба на биологично разнообразие;

- намаляване на отпечатъка на продоволствената система на ЕС върху околната среда и климата;
- укрепване на устойчивостта на продоволствената система на ЕС;
- оглавяване на световния преход към конкурентоспособна устойчивост от фермата до трапезата.

За постигането на устойчиви резултати в сектор Земеделие, ЕК предвижда реформиране на общата земеделска политика, действия за органично земеделие, устойчиво ползване на пестицидите, хуманно отношение към селскостопанските животни и др.

ОКОЛНА СРЕДА И ОКЕАНИ

→ Опазване на околната среда

Моретата, океаните и околната среда са източник на природно и икономическо богатство за Европа, като в рамките на Европейския зелен пакт са изведени следните основни приоритети:

- опазване на биологичното разнообразие и екосистемите;
- намаляване на замърсяването на въздуха, водата и почвата;
- преминаване към кръгова икономика;
- подобряване на управлението на отпадъците;
- осигуряване на устойчивост на секторите на синята икономика и рибарството.

Като работи в тези ключови области, ЕС ще допринесе за подобряване на здравето и качеството на живот на гражданите, за справяне с екологичните проблеми и за намаляване на емисиите на парникови газове.

Сред стратегическите документи, разработени от ЕК по сектори, са Стратегия за биоразнообразието до 2030, Стратегия за устойчивост в областта на химикалите, План за действие за развитие на биологичното производство, Програма за действие по околна среда, Стратегия за синя икономика, План за действие за нулево замърсяване, Отпадъци и рециклиране, Обща политика за риболов, План за действие за кръгова икономика.

ТРАНСПОРТ

→ Осигуряване на ефективен, безопасен и екологичен транспорт

Общество с нулеви нетни емисии и икономика изисква сектор на мобилността, който е едновременно по-устойчив и по-умен, като за целта ЕС поставя на дневен ред няколко успоредни инициативи – стартиране на европейска година на железопътния транспорт от 2021 г., ревизиране на правилата за таксуване на пътя на тежки превозни средства, ново финансиране в подкрепа декарбонизацията на транспорта през инструмента „Свързана Европа“.

Чрез **Стратегията за устойчива и умна мобилност** ЕК цели да подкрепи прехода към зелена и чиста мобилност и предлага четири решения, които да модернизират транспортната система на ЕС:

- увеличаване на свързаността и преминаването на все повече пътници към железопътен и речен транспорт;
- подкрепа за въвеждането на зарядни станции, алтернативна инфраструктура за горива и нови дигитални технологии;
- поставяне на по-голям фокус върху устойчивата градска мобилност;
- предоставяне на по-лесни възможности за избор на различни варианти за транспорт в ефективна мултимодална транспортна система.

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ

→ Към трансформираща промяна

В рамките на Европейската зелена сделка на развойната дейност и иновациите се гледа като на уникална възможност за модернизация на икономиката и обществото в ЕС и тяхното преориентиране към справедливо и устойчиво бъдеще. Предвижда се в периода до 2050 г. научните изследвания и иновациите да играят основна роля при:

- ускоряването и насочването на необходимите процеси на преход;
- внедряването и демонстрирането на решения и намаляването на свързаните с тях рискове;
- ангажирането на гражданите да участват в социалните иновации.

За постигане на климатична неутралност и трансформация на икономиката, ЕК стартира програма „**Хоризонт Европа**“, като чрез нейните мощни инструменти и новаторско управление цели да предизвикат необходимите системни промени, така че да се постигне неутралност по отношение на климата и да се осигури един приобщаващ екологичен и икономически преход. Чрез тях ще се насърчава разработването на нови технологии, устойчиви решения и революционни иновации и ще се разпространяват успешните нови решения в Европа и по света. По програмата се въвежда формирането на т.нар. Зелени партньорства, които ще помогнат за осъществяване на огромните трансформации в областта на околната среда, обществото и икономиката, за които се призовава в Европейския зелен пакт, като ЕС ще работи в тясно сътрудничество с индустрията и държавите с цел подкрепа на партньорствата в критични области, като транспорта, включително батериите, чистия водород, стоманодобива с ниски въглеродни емисии, кръговете биотехнологични сектори, архитектурната среда и биоразнообразието. Като допълнителен инструмент се предвиждат и т.нар. Зелени мисии, за да мобилизират научни изследвания и иновации, стимулират действията, окажат въздействие, демонстрират решения, произвеждат европейски обществени блага, завладеят въображението на гражданите и да вдъхнат доверие в предстоящите трансформации.

С четири от петте договорени мисии по „Хоризонт Европа“ пряко се подкрепя Европейския зелен пакт:

- Добро състояние на океаните, моретата и крайбрежните и вътрешните води
- Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове
- Добро състояние на почвите и храните
- Адаптация към изменението на климата, в това число промени в обществото

УСТОЙЧИВА ПРОМИШЛЕННОСТ

→ Конкурентоспособна, зелена и цифрова Европа

Както вече беше споменато, Европейската зелена сделка е в същността си новата стратегия за растеж на ЕС, която да трансформира европейското общество в по-честно и проспериращо, с модерна, ресурсо-ефективна и конкурентна икономика, с нулеви нетни емисии на парникови газове, до средата на века. Основна цел в тази посока е да се събере целият потенциал на глобалния пазар за нискоемисионни технологии, устойчиви продукти и услуги за постигане на климатична неутралност, което от своя страна изисква пълно мобилизиране на индустрията. Отделянето на икономическия растеж от използването на ресурси и преходът към кръгови системи в производството и потреблението са ключови за постигането на климатична неутралност на Европа до 2050 г.

През март 2019 г., Съветът на Европа поиска от ЕК да представи дългосрочна визия относно индустриалната политика до 2030 г. През март 2020 г. Комисията публикува **Новата промишлена стратегия на Европа**. Всички индустриални вериги на стойността, включително енергийно-интензивните сектори, имат своя роля като Новата Индустриална стратегия очертава рамките на зеления и дигитален преход. Стратегията цели да подпомогне индустрията да намали своя въглероден отпечатък, предоставяйки достъпни, чисти технологични решения и разработвайки нови бизнес модели. Основната ѝ цел е европейската индустрия да стане акселератор и активатор на промяна, иновации и растеж. Също през март 2020 г. Комисията представи и нов **План за действие за кръгова икономика**. През ноември 2020 г. Съветът одобри заключенията по новата стратегия, дефинирайки как възстановяването от кризата на COVID-19 може да бъде използвано като лост за по-динамична, устойчива и конкурентоспособна индустрия. Той потвърди, че възстановяването трябва да бъде справедливо, организирано покрай принципите на конкуренцията, интеграцията на пазара, устойчивостта, кохезията, включването, солидарността, кръговостта и опазването на околната среда, както и спазването на социални стандарти. През декември 2020 Съветът одобри заключения по Плана, подчертаващи важността на кръговата икономика за зеленото възстановяване от COVID-19.

Планът за действие за кръгова икономика включва над 30 дейности по дизайн на устойчиви продукти, кръговост на производствените процеси, овластяване на потребителите и публичните купувачи. Той адресира сектори като електронно и електрическо оборудване, батерии, опаковки, текстил, сгради и строителство, храни и др.

5. Законодателен пакет „Подготвени за цел 55“

За постигане на целите на Европейската зелена сделка Европейската комисия изготви набор от законодателни предложения, чиято цел е политиките на ЕС в областта на климата, енергетиката, транспорта и данъчното облагане да бъдат пригодени към целта за намаляване на нетните емисии на парникови газове с най-малко 55 % до 2030 г. в сравнение с равнищата от 1990 г. Преговорите между страните-членки на ЕС по законодателния пакет стартираха през есента на 2021 г., като амбицията е той да бъде приет през есента на 2022 г. Пакетът от предложения има за цел да осигури съгласувана и балансирана рамка за постигане на целите на ЕС в областта на климата, която едновременно:

- гарантира справедлив и социално оправдан преход,
- запазва и засилва иновациите и конкурентоспособността на промишлеността на ЕС, като същевременно гарантира равни условия по отношение на икономическите оператори от трети държави,
- стои в основата на позицията на ЕС на лидер в борбата с изменението на климата в световен мащаб.

Пакетът включва следните законодателни предложения и инициативи в областта на политиката:

Схема на ЕС за търговия с емисии

Комисията предлага цялостен набор от промени в **съществуващата схема на ЕС за търговия с емисии (ЕСТЕ)**, които следва да доведат до общо намаление на емисиите в съответните сектори с **61% до 2030 г.** в сравнение с 2005 г. Тази по-амбициозна цел се предлага да бъде постигната чрез подсилване на настоящите разпоредби и разширяване на обхвата на схемата. Конкретните цели на предложението са:

- включване на емисиите от морския транспорт в ЕСТЕ;
- постепенно премахване на предоставянето на безплатни квоти за емисии на въздухоплаването и на секторите, които трябва да бъдат обхванати от механизма за корекция на въглеродните емисии на границите;
- прилагане на глобалната схема за компенсиране и намаляване на въглеродните емисии в международното въздухоплаване (CORSIA) чрез ЕСТЕ;
- увеличаване на наличното финансиране от фонда за модернизация и фонда за иновации;
- преразглеждане на резерва за стабилност на пазара, за да се поддържа стабилността и доброто функциониране на СТЕ на ЕС.

Освен това Комисията предлага да се създаде **нова самостоятелна схема за търговия с емисии за сградите и автомобилния транспорт**, за да се подпомогнат държавите членки при постигането на техните национални цели съгласно Регламента за разпределяне на усилията по икономически ефективен начин. С предложението за тези сектори следва да се постигне намаление на емисиите с **43% до 2030 г.** в сравнение с 2005 г.

Намаляване на емисиите от сектори извън ЕСТЕ

Регламентът за разпределяне на усилията понастоящем определя задължителни годишни цели за емисиите на парникови газове за държавите членки в сектори, които не са обхванати от схемата на ЕС за търговия с емисии или Регламента относно земеползването, промените в земеползването и горското стопанство (ЗПЗГС).

Основната промяна, предложена от Комисията в съществуващото законодателство, се отнася до целите, които трябва да бъдат постигнати до 2030 г. в тези сектори. Според предложението целта за намаляване на емисиите на парникови газове на равнище ЕС трябва да се увеличи **от 29% на 40%** в сравнение с 2005 г., а националните цели да се актуализират съответно.

Предложението на Комисията има за цел да се засили приносът на сектора на земеползването, промените в земеползването и горското стопанство (ЗПЗГС) към големите общи амбиции на ЕС в областта на климата. Предлага се да се обърне настоящата тенденция на намаляване на поглъщанията на въглерод и да се увеличи естественият поглъстител на въглерод в целия ЕС. По-конкретно, с преразглеждането на действащото законодателство се предлага:

- определяне на цел на равнище ЕС за нетни поглъщания на парникови газове в размер на най-малко 310 милиона тона CO₂ еквивалент до 2030 г., която се разпределя между държавите членки като обвързващи цели;
- опростяване на правилата за отчитане и съответствие и подобряване на мониторинга;
- разширяване на приложното поле на регламента от 2031 г., така че да включва емисиите от селското стопанство, различни от CO₂;
- определяне на цел на равнище ЕС за неутралност по отношение на климата до 2035 г. за този нов комбиниран поземлен сектор.

Енергия от възобновяеми източници

Пакетът „Подготвени за цел 55“ включва предложение за преразглеждане на Директивата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници. То включва увеличаване на настоящата цел на равнище ЕС за най-малко 32% възобновяеми енергийни източници в общия енергиен микс на **най-малко 40% до 2030 г.** В него се предлага също въвеждането на секторни подцели и мерки в различните сектори или подобряването на съществуващите, със специален акцент върху секторите, в които към момента се осъществява по-бавен напредък в интегрирането на възобновяемите енергийни източници, по-конкретно в областта на транспорта, сградния фонд и промишлеността. Някои от тези цели и разпоредби са обвързващи, а други остават с ориентировъчен характер.

Енергийна ефективност

Комисията предлага да се преразгледа настоящата Директива за енергийна ефективност, като се увеличи настоящата цел на равнище ЕС за енергийна ефективност от 32,5% на **36 %** за крайното и на **39%** за първичното енергопотребление. Предложени са и няколко разпоредби за ускоряване на дейностите за енергийна ефективност от страна на държавите членки, като например засилени годишни задължения за икономии на енергия и нови правила, насочени към намаляване на

потреблението на енергия в обществените сгради, както и целенасочени мерки за защита на уязвимите потребители.

Инфраструктура за алтернативни горива

Комисията предлага преразглеждане на съществуващото законодателство с цел да се ускори разгръщането на инфраструктура за **презареждане на превозни средства с електроенергия или с алтернативни горива** и да се осигури алтернативно захранване за корабите в пристанищата и стационарните въздухоплавателни средства. Предложението се отнася до всички видове транспорт и включва цели за разгръщане на инфраструктурата. То също така съдържа разпоредби за оперативната съвместимост и за подобряване на удобството за ползване.

Стандарти за емисиите на CO₂ от леки и лекотоварни автомобили

В рамките на пакета „Подготвени за цел 55“ Комисията предлага да се преразгледат правилата за емисиите на CO₂ от леки и лекотоварни автомобили. С предложението се въвеждат по-високи цели за намаляване на емисиите за целия ЕС до 2030 г. и се определя **нова цел от 100% за 2035 г.** На практика това означава, че от 2035 г. вече няма да е възможно да се пускат на пазара в ЕС автомобили или микробуси с двигател с вътрешно горене. Предложените по-строги стандарти за емисиите на CO₂ от леки и лекотоварни автомобили имат за цел да помогнат на държавите членки да постигнат своите по-високи национални цели от Регламента за разпределяне на усилията, като същевременно стимулират технологичните иновации в сектора.

Енергийно данъчно облагане

Предложението за преразглеждане на Директивата относно данъчното облагане на енергийните продукти и електроенергията има за цел:

- да се приведе данъчното облагане на енергийните продукти и електроенергията в съответствие с политиките на ЕС в областта на енергетиката, околната среда и климата;
- да се съхранява и подобрява вътрешният пазар на ЕС, като се актуализират обхватът на енергийните продукти и структурата на ставките и като се рационализира използването от страна на държавите членки на освобождавания от данъчно облагане и данъчни намаления;
- да се запази капацитетът за генериране на приходи за бюджетите на държавите членки;
- може да спомогне за постигането на целите в областта на климата и околната среда, като насърчи преминаването към по-чиста енергия и по-екологосъобразна промишленост.

Директивата определя правилата и минималните акцизни ставки за данъчното облагане на енергийните продукти и електроенергията, използвани като моторни горива и горива за отопление. Преработените минимални ставки за горивата ще гарантират, че последните се облагат в съответствие с тяхното енергийно съдържание и въздействие върху околната среда, и ще решат въпроса с освобождаването от данъци, благоприятстващо определени изкопаеми горива и замърсяващи икономически сектори.

Предлага се:

- Горивата да започнат да се облагат в съответствие с тяхното енергийно съдържание и екологични характеристики, а не според обема им.
- Да се опрости начинът, по който енергийните продукти се категоризират за целите на данъчното облагане, за да се гарантира, че най-вредните за околната среда горива се облагат в най-голяма степен. Обхванатите от Директивата продукти са групирани и класирани в съответствие с техните екологични характеристики.
- Изкопаемите горива, използвани като моторни горива за въздушния и морския транспорт в рамките на ЕС, да не бъдат освобождавани вече от енергийно данъчно облагане в ЕСО
- Освобождаването от данъци за определени продукти и за битово отопление да бъде премахнато поетапно, така че изкопаемите горива вече да не могат да бъдат облагани под минималните ставки. Държавите членки ще имат възможност да подпомагат уязвимите домакинства и да осигуряват защита срещу енергийна бедност.

Механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите

Целта на предложението на Комисията за механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите е, при пълно спазване на международните търговски правила, да не се допуска усилията на ЕС за намаляване на емисиите да бъдат компенсирани с увеличаване на емисиите извън неговите граници чрез преместване на производството в държави извън ЕС (където прилаганите политики за борба с изменението на климата са по-малко амбициозни от тези на ЕС) или чрез увеличаване на вноса на продукти с висок въглероден интензитет.

Устойчиви авиационни горива

Устойчивите авиационни горива (биогоривата от ново поколение и горивата на основата на електроенергия) имат потенциала да намалят значително емисиите от летателните средства. До голяма степен обаче този потенциал е неоползотворен, тъй като тези горива представляват едва 0,05% от общото потребление на горива в авиационния сектор.

Предложението ReFuelEU в областта на въздухоплаването има за цел **да се намали екологичният отпечатък на сектора на въздухоплаването** и да му се даде възможност да помогне на ЕС да постигне своите цели в областта на климата.

По-екологични горива в корабоплаването

Целта на предложението относно използването на възобновяеми и нисковъглеродни горива в морския транспорт (FuelEU Maritime) е **да се намали интензитетът на парниковите газове от енергията, използвана от корабите на борда, със 75% до 2050 г.**, като се насърчи използването на по-екологосъобразни горива. Въпреки напредъка през последните години морският сектор все още разчита почти изцяло на изкопаеми горива и представлява значителен източник на парникови газове и други вредни емисии на замърсители.

Социален фонд за климата

Предложеният Социален фонд за климата е насочен към справяне със социалното въздействие и въздействието върху разпределението на предложената нова система за търговия с емисии за сградите и автомобилния транспорт. С него се разпределят общо 72,2 милиарда евро за периода 2025-2032 г. чрез методология за разпределяне, която има за цел преодоляване на неравномерното въздействие на предложената отделна схема за търговия с емисии за тези два сектора, което се очаква сред и в рамките на държавите членки. Въз основа на социалните планове във връзка с климата, които ще бъдат разработени от държавите членки, фондът има за цел да осигури мерки за подкрепа и инвестиции в полза на уязвимите домакинства, микропредприятия и потребители на транспортни услуги и да повиши:

- енергийната ефективност на сградите,
- декарбонизацията на отоплителните и охладителните системи в сградите,
- интегрирането на енергията от възобновяеми източници,
- достъпа до мобилност и транспорт с нулеви и ниски емисии.

Фондът може да покрива и временно пряко подпомагане на доходите.

6. Финансиране

За финансиране на зеления преход и постигане целите на зелената сделка, наред със Социалния фонд за климата, на ниво ЕС е предвиден набор от инструменти, с които да бъдат посрещнати нужните разходи. Комисията поема ангажимент да мобилизира поне 1 трилион евро **устойчиви инвестиции** през следващото десетилетие, за да бъдат постигнати целите, определени в рамките на Европейския зелен пакт. Финансовата подкрепа ще бъде осигурена чрез **План за инвестиции за устойчива Европа (ПИУЕ)**. Планът за инвестиции цели да постигне резултати в три основни направления:

1. Подкрепа за увеличаване на устойчиви инвестиции (с помощта на фонда InvestEU);
2. Създаване на благоприятна рамка за предвидимост за частните инвеститори и публичния сектор;
3. Осигуряване на подкрепа за публичните администрации и участници при подбора и изпълнението на устойчиви проекти.

За зелени инвестиции са отделени 30 % от многогодишния бюджет на ЕС (2021-2028 г.) и уникалния инструмент на ЕС NextGenerationEU (NGEU) за възстановяване от пандемията от COVID-19.

NextGenerationEU е временен инструмент за възстановяване в размер над 800 милиарда евро, който има за цел да се помогне за преодоляване на непосредствените икономически и социални щети, причинени от пандемията от коронавирус. Целта е Европа след COVID-19 да бъде по-екологична, по-цифровизирана, по-устойчива и по-добре пригодена към днешните и бъдещите предизвикателства.

- **Механизъм за възстановяване и устойчивост:** основен елемент на NextGenerationEU с бюджет от 723,8 млрд. евро за заеми и безвъзмездни средства в

подкрепа на реформите и инвестициите на държавите от ЕС. Целта е да се смекчат икономическите и социалните последици от пандемията от коронавирус и да се повишат устойчивостта, издръжливостта и подготвеността на европейските икономики и общества за предизвикателствата и възможностите на екологичния и цифровия преход. Националните Планове за възстановяване и устойчивост, одобрени от ЕК, са условие страните членки на ЕС да получат достъп до средствата в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост.

Държавите от ЕС трябва да отделят най-малко 37 % от финансирането, което получават по Механизма за възстановяване и устойчивост за инвестиции и реформи в подкрепа на целите в областта на климата. Инвестициите и реформите, които ще бъдат финансирани по този начин, не трябва да нанасят значителни вреди на целите на ЕС в областта на околната среда. Комисията възнамерява да набере — от името на ЕС — 30 % от средствата по NextGenerationEU чрез емитиране на екосъобразни облигации.

- **Помощ за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU).** В NextGenerationEU са включени и 50,6 млрд. евро за REACT-EU. Това е нова инициатива, в рамките на която се запазват и разширяват мерките за реакция и възстановяване, изпълнявани по линия на Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса и Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса — плюс. REACT-EU ще допринесе за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката. Средствата ще бъдат предоставени на: Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ). Тези допълнителни средства се предоставят през 2021-2022 г.
- **Програма InvestEU.** Програмата ще допринесе за усилията като осигури на ЕС ключово дългосрочно финансиране чрез привличане на значителни частни и публични средства. В Регламента за InvestEU се предвижда най-малко 30 % от инвестициите по линия на фонда InvestEU да допринасят за целите в областта на климата. Специална схема за справедлив преход ще генерира допълнителни инвестиции в полза на териториите в процес на справедлив преход в допълнение към Фонда за справедлив преход и механизма за отпускане на заеми в публичния сектор.
- **Механизъм за справедлив преход.** Постигането на климатична неутралност до 2050 ще бъде по-голямо предизвикателство за някои страни-членки и региони, например за онези, които са по-зависими от изкопаемите горива или имат по-въглеродointензивни индустрии, в които работят много хора. ЕК лансира Механизма, за да предостави финансова и техническа подкрепа на регионите, които са най-засегнати от прехода към ниско въглеродна икономика. С него се мобилизират поне 65-75 млрд. евро за периода 2021-2027 г., за да осигурява средства за развитието на икономическата диверсификация на териториите, които са най-засегнати от климатичния преход, преквалифицирането, активното приобщаване на работната ръка в тях, подобряване на енергийната ефективност на жилищата, борба с енергийната бедност, осъществяване на прехода към нисковъглеродни технологии, устойчив градски транспорт, дигитална свързаност, енергийна инфраструктура и др.

Чрез NextGenerationEU ще бъдат предоставени допълнителни средства и на други европейски програми или фондове – „Хоризонт Европа“, Европейски земеделски фонд за развитието на селските райони, Механизъм за гражданска защита и др.

Освен това мерките за устойчиво финансиране, включително Регламентът за таксономията за класифициране на екологосъобразните инвестиции, ще допринасят за постигане на целите на Европейския зелен пакт чрез повишаване на инвестициите на частния сектор в екологосъобразни и устойчиви проекти

7. Кръговата икономика – икономика на безкрайните възможности

Кръговата икономика е модел, насочен към **удължаване на жизнения цикъл на продуктите**. На практика това означава възможно най-дълго споделяне, заемане, повторно използване, поправка и рециклиране на съществуващи материали и продукти. Когато един продукт достигне края на живота си, материалите, от които той е съставен, продължават да се ползват по друг начин. Това се прави отново и отново и така се намалява до минимум изхвърлянето на отпадъци и черпенето на ресурси от природата. Концепцията за кръгова икономика се изгражда в противовес на традиционния линеен модел, при който се използват суровини, създават се продукти от тях, те се консумират и остатъците се изхвърлят.

Идеята за кръговата икономика е формулирана за първи път през 1966 г. от Кенет Боулдинг, който предупреждава за изчерпването на идеята за отворена икономика с неизчерпаем източник на ресурси и необходимостта към преминаване към затворена икономика, в която ресурсите и разходването и употребата им са „заклучени“ и остават като част от икономиката колкото се може по-дълго. В последващите години тази идея е развивана от редица икономисти по целия свят.

В проучване за Европейската комисия през 1976 г. Уолтър Стахел и Женевиер Редей оформят визията за икономика, базирана на цикли/кръгове (кръгова икономка), както и

влиятието на тази идея за създаването на работни места, спестяването на ресурси, конкурентоспособността и намаляването на замърсяването и отпадъците.

Терминът е въведен от икономистите Дейвид Пиърс и Кери Търнър през 1990-те години и описва икономика, която има за цел да генерира икономически просперитет, да опази околната среда и да предотврати замърсяването, насърчавайки устойчивото развитие. За да се постигне това, той се стреми да намали входа на суровини и продукцията на отпадъци, затваряйки икономически и екологични потоци в цикли. Терминът кръгова икономика предвижда система за производство и потребление, която генерира колкото е възможно по-малко загуби. В идеалния вариант почти всичко е повторно употребено, рециклирано или оползотворено за производството на други изходни стоки и услуги. Преработването на продуктите и производствените процеси могат да помогнат да се сведат до минимум загубите и неизползваната част да бъде превърната в ресурс. Ефектът е троен дивидент – икономически, екологичен и социален. Противоположно на модела на линейна икономика (добиване, производство, потребление, отпадък), кръговата икономика функционира като своеобразна затворена система. Нейната цел е да произвежда стоки и услуги, ограничавайки използването на суровини и енергия от една страна и намалявайки генерирането на отпадъци от друга. Целта е да се увеличи ефективността от използването на ресурсите, да се намали вредното въздействие върху околната среда и едновременно с това да се увеличава благосъстоянието на потребителите. Екологизацията на дейността на фирмите, с цел по-голяма конкурентоспособност и устойчивост на производството, се превръща в неизбежна необходимост.

Преходът на ЕС към кръгова икономика ще намали значително натиска върху природните ресурси и ще създаде устойчив растеж и работни места. Той е и предварително условие за постигане на климатична неутралност на ЕС до 2050 г. и преустановяване загубата на биоразнообразие.

За да осъществи тази амбиция, ЕС трябва да ускори прехода към модел на растеж с възстановяване, чрез който на планетата се връща обратно повече, отколкото се взема, да постигне напредък по отношение на поддържането на потреблението на ресурси в рамките на това, което позволява планетата, и съответно да се стреми да намали потреблението и да удвои процента си на кръгово използване на материалите през следващото десетилетие.

По отношение на бизнеса съвместната работа по създаването на рамката за устойчиви продукти ще осигури нови възможности в ЕС и извън него. Този постепенен, но необратим преход към устойчива икономическа система е неразделна част от новата промишлена стратегия на ЕС. В неотдавнашно проучване се прогнозира, че прилагането на принципите на кръговата икономика във всички сектори от икономиката на ЕС може да повиши растежа на европейския БВП към 2030 г. с още 0,5 %, като генерира около 700 000 нови работни места⁵. Наред с това съществуват ясни икономически ползи и за отделните дружества: тъй като производствените предприятия в ЕС изразходват средно около 40 % за материали, моделите на затворени цикли могат да повишат тяхната рентабилност и същевременно да ги защитят от промените в цените на ресурсите.

⁵ Cambridge Econometrics, Trinomics, and ICF (2018 г.), Impacts of circular economy policies on the labour market

Като се основава на единния пазар и на потенциала на цифровите технологии, кръговата икономика може да укрепи промишлената база на ЕС и да насърчи създаването на предприятия и предприемачеството сред МСП. Иновативните модели, основани на по-тясна връзка с клиентите, масовото персонализиране и икономиката на споделянето и сътрудничеството, движеща сила за които са технологии като „интернет на предметите“, големите информационни масиви, технологията на блоковата верига и изкуствения интелект, не само ще ускорят постигането на кръговост, но и дематериализацията на нашата икономика, в резултат на което Европа ще зависи в по-малка степен от първични суровини.

Що се отнася до гражданите, кръговата икономика ще осигури висококачествени, функционални и безопасни продукти, които са по-ефективни и достъпни, имат по-дълъг живот и са проектирани за повторно използване, поправка и висококачествено рециклиране. Въвеждането на изцяло нова гама от устойчиви услуги, на модели, насочени към закупуването на услуги вместо продукти (product-as-a-service), и на цифрови решения ще доведе до подобряване на качеството на живот, създаване на иновативни работни места и подобряване на знанията и уменията.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Приетият от ЕК **План за действие за кръгова икономика** по същество предлага инициативи по целия жизнен цикъл на продуктите, като се фокусира върху:

- Устойчиви екодизайни
- Кръгови икономически процеси
- Устойчиво потребление
- Предотвратяване образуването на отпадъците
- Запазване на ресурсите в икономиката на ЕС за максимално дълъг период

Планът въвежда законови и препоръчителни мерки, насочени към области, в които действията на ЕС носят реална добавена стойност.

Цели на Плана за действие

Мерките, които ще се прилагат съобразно Плана за действие за кръгова икономика, имат следните цели:

- **Да направят устойчивите продукти норма за ЕС**

С цел всички продукти да станат подходящи за неутрална по отношение на климата кръгова икономика с ефективно използване на ресурсите, да се намалят отпадъците и да се гарантира, че резултатите, които постигат водещите страни по отношение на устойчивостта, постепенно се превръщат в норма, Комисията ще предложи законодателна инициатива за политика за устойчиви продукти.

В основата на тази законодателна инициатива ще залегне разширяването на приложното поле на Директивата за екопроектирането отвъд енергийните продукти, така че рамката за екопроектиране да обхване възможно най-широка гама от продукти, с което да бъдат постигнати по-добри резултати по отношение на кръговостта.

Като част от тази законодателна инициатива и, по целесъобразност, чрез допълващи законодателни предложения Комисията ще разгледа варианта за установяване

на принципи на устойчивост и други подходящи начини за регулиране на следните аспекти:

- подобряване на дълготрайността на продуктите, възможността за повторно използване и възможността за модернизиране и поправка, предприемане на мерки във връзка с наличието на опасни химикали в продуктите и повишаване на енергийната и ресурсната ефективност на продуктите;
- повишаване на съдържанието на рециклирани материали в продуктите, като същевременно се гарантира тяхната ефективност и безопасност;
- създаване на условия за вторично производство и висококачествено рециклиране;
- намаляване на емисиите на въглероден двуокис и отпечатъка върху околната среда;
- ограничаване на продуктите за еднократна употреба и борба с преждевременното остаряване;
- въвеждане на забрана за унищожаването на непродадени стоки, които не се развалят;
- стимулиране на модели, насочени към закупуването на услуги вместо продукти, или други модели, при които производителите запазват собствеността върху продукта или отговорността за неговата ефективност през целия му жизнен цикъл;
- мобилизиране на потенциала, свързан с цифровизацията на продуктова информация, включително решения като цифрови паспорти, етикетирание и водни знаци;
- осигуряване на стимули за продуктите въз основа на съответните им показатели за устойчивост, включително чрез предлагане на поощрения при наличието на висока ефективност.

Прегледът на Директивата за екопроектирането, както и допълнителната работа по конкретни продуктови групи в контекста на рамката за екопроектиране или в контекста на други инструменти, ще се основава на приложимите критерии и правила, установени съгласно Регламента относно екомаркировката на ЕС, принципа на продуктовия отпечатък върху околната среда и критериите на ЕС за екологосъобразни обществени поръчки. Комисията ще обмисли дали да въведе задължителни изисквания за повишаване на устойчивостта не само на стоките, но и на услугите. Подробно ще бъде разгледана и възможността за въвеждането на изисквания, свързани с екологичните и социалните аспекти по цялата верига за създаване на стойност (обхващаща производството, употребата и края на жизнения цикъл), включително в контекста на правилата на СТО

- **Да овластят потребителите и публичните купувачи**

За да се повиши участието на потребителите в кръговата икономика, Комисията ще предложи преразглеждане на потребителското право на ЕС, за да се гарантира, че потребителите получават надеждна и полезна информация относно показателите за устойчивост на продуктите в търговските обекти, включително относно техния жизнен цикъл и наличието на ремонтни услуги, резервни части и ръководства за поправка. Комисията също така ще разгледа възможността

за повишаване на защитата на потребителите срещу т. нар. екологични заблуди и практиките за преждевременно остаряване на продуктите и ще определи минимални изисквания за етикети/знаци за устойчивост и за информационни инструменти. Комисията също така ще предложи дружествата да доказват своите твърдения за екологосъобразност чрез използване на методите за определяне на продуктовия отпечатък и на организационния отпечатък върху околната среда.

Покупателната способност на публичните органи представлява 14 % от БВП на ЕС и може да бъде важен фактор за търсенето на устойчиви продукти. С оглед оползотворяване на този потенциал Комисията ще предложи задължителни минимални критерии за екологосъобразни обществени поръчки и количествени цели в секторното законодателство и постепенно ще въведе задължително докладване с оглед извършването на наблюдение на по-широкото използване на екологосъобразните обществени поръчки, без да се създава необоснована административна тежест за публичните купувачи.

- **Да се фокусират върху сектори, които използват най-много ресурси и където потенциалът за кръговост е най-висок**

Като приоритетни са определени електрическо и електронно оборудване, батерии и превозни средства, опаковки, пластмаси, текстил, строителство и сгради, храни, води и хранителни вещества.

- **Да осигурят по-малко отпадъци и повече стойност**

Въвеждането на политиката за устойчиви продукти и преобразуването ѝ в конкретно законодателство ще бъдат от основно значение за постигането на напредък във връзка с предотвратяване на генерирането на отпадъци. Наред с това е необходимо разширяване, укрепване и по-ефективно прилагане на законодателството на ЕС в областта на отпадъците.

В допълнение към това Комисията прие нови количествени цели за намаляване на отпадъците, вкл. по отношение на конкретни потоци като част от по-широкообхватен набор от мерки за предотвратяване на генерирането на отпадъци. Тя също така ще подобри прилагането на приетите наскоро изисквания за схеми за разширена отговорност на производителя, ще осигури стимули и ще насърчи обмена на информация и добри практики при рециклирането на отпадъци. Всички тези действия ще бъдат насочени към постигане на целите за значително намаляване на общото количество на генерираните отпадъци, като до 2030 г. количеството на остатъчните (нерециклирани) битови отпадъци бъде намалено наполовина.

Висококачественото рециклиране зависи от ефективното разделно събиране на отпадъците. За да подпомогне гражданите, предприятията и публичните органи при по-доброто разделно събиране на отпадъци, Комисията ще предложи да се хармонизират системите за разделно събиране на отпадъците. По-специално в настоящото предложение ще бъдат разгледани най-ефективните комбинации от модели за разделно събиране, гъстотата и достъпността на отделните пунктове за събиране (включително на обществени места) при отчитане на регионалните и местните условия, които варират от градски до най-отдалечените региони.

Вторичните суровини са обект на редица предизвикателства, произтичащи от конкуренцията им с първичните суровини, като аспектите на тази конкуренция

обхващат както безопасността на суровините, така и тяхната ефективност, наличност и цена. За предотвратяването на несъответствията между търсенето и предлагането на вторични суровини и за гарантиране на плавното разрастване на европейския рециклиращ сектор ще спомогнат редица действия, предвидени в настоящия план, по-специално въвеждането на изисквания за съдържанието на рециклирани материали в продуктите

Усилията, насочени към подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъците в ЕС, ще бъдат подкрепени от задълбочен преглед на правилата на ЕС относно превозите на отпадъци . Този преглед ще има също така за цел да се ограничи износът на отпадъци, които оказват неблагоприятно въздействие върху околната среда и здравето на хората в трети държави или които могат да бъдат третирани в рамките на ЕС, чрез поставяне на акцент върху държавите по местоназначение, потоците от проблемни отпадъци, видовете дейности, свързани с отпадъци, които пораждаат безпокойство, и правоприлагането с цел противодействие на незаконните превози

- **Да направят кръговостта функционална и работеща за хора, региони и градове**

Кръговостта е основен аспект на широкообхватния преход на промишлеността към неутралност по отношение на климата и конкурентоспособност в дългосрочен план. Тя може да доведе до значителни икономии на материали на всички нива от веригите за създаване на стойност и производствените процеси, да генерира допълнителна стойност и да създаде икономически възможности. В съответствие с целите, определени в Промислената стратегия Комисията ще създаде условия за повишена кръговост в промишлеността, като:

- оцени вариантите за допълнително насърчаване на кръговост в промишлените процеси в рамките на прегледа на Директивата относно емисиите от промишлеността , включително внедряването на практики от кръговата икономика в предстоящите справочни документи за най-добри налични техники;
- улесни промишлената симбиоза чрез разработване на водена от промишлеността система за докладване и сертифициране и създаде условия за прилагане на тази промишлена симбиоза;
- подкрепи устойчивия и кръгов сектор за продукти на биологична основа чрез изпълнението на плана за действие в областта на биоикономиката [18](#) ;
- насърчи използването на цифрови технологии за откриване, проследяване и картографиране на ресурсите;
- насърчи по-широкото използване на екологосъобразни технологии чрез система за надеждна проверка, като регистрира схемата на ЕС за проверка на екологичните технологии като сертификационен знак на ЕС.
- новата стратегия за МСП ще насърчи кръговото промишлено сътрудничество между МСП, като се основава на обучение, съвети в рамките на мрежата Enterprise Europe по отношение на сътрудничеството между клъстери, както и на трансфера на знания чрез Европейския център за знания за ресурсната ефективност.

Комисията ще гарантира, че нейните инструменти, с които се подпомагат придобиването на умения и създаването на работни места, допринасят и за ускоряването на прехода към кръгова икономика, включително в контекста на

актуализирането на нейната Програма за умения, стартирането на Пакт за умения с мащабни партньорства с множество заинтересовани страни и Плана за действие за социалната икономика. В рамките на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) ще бъдат насърчени допълнителните инвестиции в системите на образованието и обучението, ученето през целия живот и социалните иновации.

Комисията също така ще използва потенциала на инструментите за финансиране и фондовете на ЕС, за да подкрепи необходимите инвестиции на регионално равнище и да гарантира, че преходът към зелена икономика е от полза за всички региони. В допълнение към повишаването на осведомеността, сътрудничеството и изграждането на капацитет средствата по линия на политиката на сближаване ще помогнат на регионите да прилагат стратегии за кръгова икономика и да укрепят промишлената си структура и веригите за създаване на стойност.

Предложената Европейска инициатива за градовете, инициативата относно предизвикателствата пред интелигентните градове, както и инициативата за кръгови градове и региони ще осигурят ключова подкрепа за градовете. Кръговата икономика ще бъде сред приоритетните области на Споразумението за зелен град.

- **Да водят глобалните усилия в областта на кръговата икономика**

ЕС може да постигне успех само ако неговите усилия водят и до преход на световно равнище към справедлива и неутрална по отношение на климата кръгова икономика с ефективно използване на ресурсите. Все по-наложително е да се постигне напредък в дискусиите за определяне на т.нар. „безопасен марж“, при който използването на различните природни ресурси не надхвърля определени местни, регионални и/или световни прагови стойности и въздействието върху околната среда остава в рамките на планетарните граници.

Новите устойчиви модели ще осигурят възможности за бизнес и заетост за държавите с перспективи за присъединяване към ЕС, най-близките съседни държави на юг и на изток, бързо развиващите се икономики и ключовите партньори от цял свят, като същевременно ще засилят връзките с европейските икономически участници.

Приоритетни области

- ❖ ***Електроника и ИКТ***

Електрическото и електронното оборудване продължава да генерира някои от най-бързо растящите потоци от отпадъци в ЕС, като годишният процент на растеж понастоящем е 2 %. Приблизителните изчисления сочат, че нивото на рециклиране на електронни отпадъци в ЕС е под 40 %. Изхвърлянето на напълно или частично функциониращи продукти, защото не могат да бъдат поправени, батерията не може да бъде подменена, софтуерът вече не се поддържа или не се възстановяват суровините, вложени в устройствата, води до загуба на стойност. Приблизително двама от всеки трима европейци биха предпочели да продължат да използват сегашните си цифрови устройства по-дълго време, при условие че не настъпи сериозен спад в тяхната ефективност. С цел преодоляване на тези предизвикателства Комисията ще представи инициатива за кръгова електроника, с която ще се мобилизират както настоящите, така и нови инструменти.

❖ *Акумулаторни батерии и превозни средства*

Устойчивите акумулаторни батерии и превозни средства са в основата на мобилността на бъдещето. С цел да се осъществи бърз напредък към повишаване на устойчивостта на нововъзникващата верига за създаване на стойност на акумулаторните батерии за електромобилността и да се стимулира кръговият потенциал на всички акумулаторни батерии, тази година Комисията ще предложи нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии. Това законодателно предложение ще се основава на оценката на Директивата относно батериите и на работата на Европейския алианс за акумулаторните батерии.

❖ *Опаковки*

Обемът на използваните за опаковане материали постоянно се увеличава, като през 2017 г. отпадъците от опаковки в Европа достигнаха рекордни стойности — 173 kg на жител, което е най-високото ниво, отчитано някога. За да се гарантира, че до 2030 г. всички опаковки на пазара на ЕС могат да се използват повторно или да се рециклират по икономически ефективен начин, Комисията ще извърши преглед на Директива 94/62/ЕО с цел да се укрепят задължителните основни изисквания за опаковките, които се допускат на пазара на ЕС, и ще проучи и други мерки. В рамките на инициативата за хармонизиране на системите за разделно събиране, Комисията ще прецени доколко би било осъществимо въвеждането на общо за целия ЕС етикетиране, което улеснява правилното разделяне на отпадъците от опаковки при източника на замърсяване.

Наред с това ще бъдат установени правила за безопасно рециклиране на пластмаси, различни от PET, които да се използват при изработката на материали, предназначени за контакт с храни.

Комисията също така ще наблюдава стриктно и ще подпомага изпълнението на изискванията на Директивата за питейната вода с цел да се осигури достъп до питейна вода от водопроводната мрежа на публични места, което ще намали зависимостта от бутилирана вода и ще предотврати генерирането на отпадъци от опаковки.

❖ *Пластмаси*

Стратегията на ЕС за пластмасите в кръговата икономика задейства всеобхватен набор от инициативи, с които се отговаря на предизвикателство, пораждащо сериозно обществено безпокойство. Тъй като обаче се очаква потреблението на пластмаси да се удвои през следващите 20 години, Комисията ще предприеме допълнителни целенасочени мерки, с които да реагира на предизвикателствата пред устойчивостта, породени от този повсеместно използван материал, и ще продължи да насърчава прилагането на съгласуван подход към замърсяването с пластмаси на световно равнище.

С цел да се повиши употребата на рециклирани пластмаси и да се подпомогне по-устойчивото използване на този материал Комисията ще предложи задължителни изисквания относно съдържанието на рециклирани материали и мерки за намаляване на отпадъците по отношение на ключови продукти (например опаковки, строителни материали и превозни средства), като вземе предвид дейностите на алианса „Пластмаси за кръговата икономика“ Вече се приеха изисквания за влагане на рециклиран материал в пластмасовите бутилки за напитки.

В допълнение към мерките за намаляване на пластмасовите отпадъци Комисията ще предприеме мерки във връзка с наличието на пластмасови микрочастици в околната среда. Комисията ще гарантира и своевременното прилагане на новата Директива относно пластмасовите продукти за еднократна употреба и риболовните уреди, така че да се реши проблемът със замърсяването на морската среда с пластмаса, като същевременно се защити единният пазар

❖ *Текстилни изделия*

Текстилните изделия се нареждат на четвърто място сред категориите, оказващи най-голям натиск върху използването на първични суровини и вода (след храните, жилищното настаняване и транспорта), и на пето място по емисии на парникови газове. Приблизителните изчисления сочат, че по-малко от 1 % от текстилните изделия в световен мащаб се рециклират в нови текстилни продукти. След дълъг период на реструктуриране европейският текстилен сектор, който е съставен предимно от МСП, започна да се възстановява, но 60 % от продаваните в ЕС облекла от гледна точка на стойността се произвеждат другаде.

За да отговори на тези предизвикателства с оглед на сложността на веригата за създаване на стойност в текстилния сектор, Комисията ще предложи всеобхватна стратегия на ЕС за текстилните изделия, изготвена с помощта на промишлеността и други заинтересовани страни. Целта на тази стратегия е да се укрепи промишлената конкурентоспособност и иновациите в сектора, да се стимулира пазарът на ЕС за устойчиви и кръгови текстилни изделия (включително пазарът за повторна употреба на текстил), да се предприемат мерки във връзка с „бързата“ мода и да се насърчат нови бизнес модели. В ЕС законодателството вече се въведе изискването за разделно събиране на отпадъците от текстил и за прилагане на схема за разширена отговорност на производителя по отношение на този поток отпадъци.

❖ *Строителство и сгради*

Архитектурната среда оказва значително въздействие върху редица сектори на икономиката, заетостта на местно равнище и качеството на живот. Тя изисква огромни количества ресурси и за нея се използват около 50 % от всички добивани материали. Строителният сектор генерира над 35 % от общото количество на отпадъците в ЕС. Приблизителните изчисления сочат, че емисиите на парникови газове, дължащи се на добива на суровини, производството на строителни продукти, строителните работи и санирането на сгради, представляват 5—12 % от общите национални емисии на парникови газове. Тези емисии могат да бъдат намалени с 80 %, ако материалите се използват по-ефективно.

За да се оползотвори потенциалът за по-ефективно използване на материалите и намаляване на въздействието върху климата, Комисията ще въведе нова всеобхватна стратегия за устойчива архитектурна среда. Тази стратегия ще осигури съгласуваност между съответните области на политиката, като например климат, енергийна и ресурсна ефективност, управление на отпадъците от строителство и разрушаване, достъпност, цифровизация и умения. Тя ще насърчи прилагането на принципите за кръговост по време на целия жизнен цикъл на сградите

В допълнение към това обявената в Европейския зелен пакт инициатива за цялостно модернизиране на строителния сектор, която следва да доведе до съществени подобрения в енергийната ефективност в ЕС, ще бъде осъществена в съответствие с

принципите на кръговата икономика, по-специално в съответствие с подобрената ефективност през целия жизнен цикъл и по-дългия жизнен цикъл на сградните активи. При прегледа на количествените цели за оползотворяване на отпадъците от строителство и разрушаване Комисията ще обърне специално внимание на изолационните материали, които генерират все по-голям поток от отпадъци

❖ *Храна, вода и хранителни вещества*

Кръговата икономика може да намали в значителна степен отрицателното въздействие върху околната среда, причинено от добива и използването на природни ресурси, и да спомогне за възстановяване на биологичното разнообразие и природния капитал на Европа. Биологичните ресурси представляват ключова суровина за икономиката на ЕС, като се очаква те да придобият още по-голямо значение в бъдеще. Комисията ще се постарее да гарантира устойчивостта на възобновяемите материали на биологична основа, включително чрез действия в рамките на Стратегията и плана за действие в областта на биоикономиката.

Макар че веригата за създаване на стойност в областта на храните поражда значителен натиск по отношение на ресурсите и околната среда, приблизителните изчисления сочат, че 20 % от общото количество на произведените храни в ЕС се губят или разхищават. Поради това, в съответствие с целите за устойчиво развитие е възможно Комисията да предложи количествена цел за намаляване на хранителните отпадъци като ключово действие по Стратегията „От фермата до трапезата“, в която са предвидени всеобхватни действия, насочени към веригата на стойността на храните.

Комисията също така ще проучи конкретни мерки за повишаване на устойчивостта при дистрибуцията и консумацията на храните.

С новия Регламент за повторното използване на водата ще се насърчи прилагането на кръгови подходи към повторното използване на водата в селското стопанство. Комисията ще улесни повторното използване на водата и ефективното използване на водните ресурси, включително в промишлените процеси.

Комисията също така ще изготви интегриран план за управление на хранителните вещества, чиято цел е да се гарантира по-голяма устойчивост при влагането на такива вещества и да се стимулират пазарите за възстановени хранителни вещества. Тя ще разгледа необходимостта от преглед на директивите за пречистване на отпадъчните води и за утайките от отпадъчни води и ще извърши оценка на естествените начини за елиминиране на хранителни вещества (например чрез водораслите).

8. Заключение

Скорошно проучване показва, че за 85% от българите климатичните промени и глобалното затопляне са проблем от изключителна важност. В проучването още става ясно, че 76% от запитаните не са запознати с климатичната политика на България. Важно е да се отбележи, че 70% от анкетираните смятат, че климатичните промени и глобалното затопляне трябва да бъдат приоритет в политическите програми на партиите и че има нужда от повече дискусии по темата. Зелената сделка би имала незаменим принос за промяната в икономическата и социалната система на България в случай, че нейните ползи са добре разбрани и подкрепени от обществото. Амбицията на новата европейска политика е забележителна, но и крие редица рискове за някои

икономики на страни членки като тази на България, особено в условия на несигурност от последиците на пандемията и проблемите след нея. Въпреки това политическото ръководство следва да действа прагматично, и същевременно далновидно, за да осигури защита на своите граждани от изменението на климата като съумее да предложи добра алтернатива за най-засегнатите от промяната.

Осъществяването на прехода към икономика с нулеви нетни емисии на парникови газове изисква навременно и дългосрочно планиране, подобряване на знанията за възможностите за реорганизиране на всички процеси в икономика ни и изграждане на доверие у хората, че тази промяна е възможна и необходима.

За регламентиране на прехода към кръгова икономика, Министерство на околната среда и водите предприе редица действия, сред които разработване на нов *Национален План за управление на отпадъците 2021-2028 г.*, приет от Министерски съвет в 2021 г. Анализите показваха, че България е сред страните с най-ресурсоемка икономика в ЕС с дял в кръговото използване на материали от 4.7% при средна стойност за ЕС от 11.7%. В хода на събирането на информация и многобройните срещи с гражданското общество, общините и бизнеса, заинтересованите страни се убедиха в необходимостта от фундаментална промяна на нагласите и от допълнително разяснение и популяризиране на темата за кръговата икономика.

За да отговори на предизвикателствата, България разработи и проект на *Стратегия и план за действие за преход на Република България към кръгова икономика за периода 2021-2027 г.* със стратегическа цел за зелена конкурентоспособна икономика обезпечена чрез мерки за повишаване на производителността на ресурсите, въвеждане на нови бизнес модели, платформи за свързаност в икономиката. Друга основна цел на Стратегията е намаляване на отпадъците и осигуряване на повече ресурси чрез създаването на повече възможности за устойчива употреба и повторно използване на продуктите, нови модели на отговорност, осигуряване на по-качествени суровини, без депониране на отпадъци. Предстои публично обсъждане и дебат относно разработения проект на Стратегия, в рамките на който всички заинтересовани страни могат да изразят своята позиция преди официалното финализиране и приемане на документа.

Европейската зелена сделка предоставя възможност на българския бизнес, публични и неправителствени организации, образователни и научни институции, както и на гражданите, да участват пълноценно в стартирания диалог и действия за промяна на съзнанието, поведенческите модели и бизнес процесите така, че всички заедно да гарантираме една по-чиста околна среда при устойчив икономически растеж. Проект „Кръгова икономика за устойчиво бъдеще – гражданското общество в България за Европейския зелен пакт“ има амбицията да подпомогне ускоряване на прехода от линейна към кръгова икономика и да е катализатор на промените, при които „никой няма да бъде изоставен и пренебрегнат“, защото сме взели бъдещето назаем от идните поколения и имаме отговорност да работим за чиста природа в свят на иновации и просперитет.